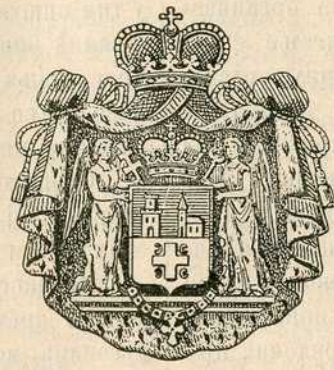

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

СРПСКИ СИОН

Год. VIII.

Број 19.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 10. маја 1898.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Бр. А 125 зап. ех 1898.

Извештај

епархијског Административног Одбора Темишварског поднесен скупштини епархије темишварске, сазваној за дан 15. (27.) априла 1898. о деловању истог одбора од почетка 1888. до краја 1897. године.

Славна епархијска скупштинно! Према установи чланка XVIII. привремене уредбе о епархијама од 29. маја 1871. част је потписаном епархијском административном одбору поднети славној скупштини епархије темишварске следећи извештај о деловању своје за време од пуних последњих десет година дана, наиме од времена последње скупштине епархије ове, одржане дана 20 и 21. јануара 1888., па до краја 1897. године.

При поднашању овога извештаја слободна је потписана епархијска власт истакнути, да се преглед о имовном стању подручних црквених општина може увидети из инвентара, односних, који су крајем 1896. сачињени, и од којих се по један примерак од сваке црквене општине налази у архиви потписане епархијске власти, и стоји према томе ради увида на расположењу славној епархијској скупшти-

ни; даље да се извештаји о руковању с ово-епархијским фондом односно о стању његовом крајем 1897. даље о поднашању предручна и закључних рачуна од стране црквених општина овој епархијској власти и најпосле о provedeњу јерархијско-имовних деоба у мешовитим бившим српско-романским црквеним општинама: Мехали, Чакову, Фенлаку, Сараволи, Вел. Св. Миклошу и Моноштору засебно славној епархијској скупштини поднашају.

Течајем прошлих десет година држао је потписани епархијски административни одбор 122 седнице, у којима је донео 7881. решење о 10292 поднаска, што су ушли у уручбени записник истог одбора.

На поједине године прошлог десетгодишта долази: на 1888. годину: 13 седница, 673 поднесака 501 решење; на 1889. годину: 12 седница, 767 поднесака, 577 решења; на 1890. годину: 10 седница, 715 поднесака, 536 решења; на 1891. годину: 12 седница, 779 поднесака, 642 решења; на 1892. годину 10 седница, 853 поднесака, 633 решења; на 1893. годину: 13 седница, 955 поднесака, 788 решења; на 1894. годину: 13 седница, 989 поднесака, 804 решења; на 1895. годину: 17

седница, 1195 поднесака, 977 решења; на 1896. годину: 11 седница, 1865 поднесака, и 1302 решења; на 1897. годину: 12 седница 1501 поднесак, 1121 решење.

Највише решења односи се на организацију црквених општина и конституисање скупштина и црквено општинских управних органа, на обнову скупштина и општинских одбора, на попуњавање упражњених скупштинских и одборничких места, на одређивање истрага због разних пријављиваних нереда у управи с црквено општинским иметком и на донашање решења услед тих истрага. Тим поводом су по заведеној пракси, против које се у новије време често гласови подижу, скидана редовна црквено општинска заступства и распуштана редовно-општинске управе, па су постављани према приликама на дуже или краће време привремени одбори за обављање текућих управних црквено-општинских послова, који су онда у своје време и нужне припреме за избор редовног црквено-општинског заступства чинили имали.

Данас постоје такви управни одбори у црквеним општинама: Араду, Срп. Чанади, Станчеву, Фењу и Срп. Црњи. — У Фењу је управни одбор постављен у јануарској седници 1898. с тога, што је дотадашња редовна црквено општинска управа сасвим занемарила вршење дужности својих и што у тој општини у опште мало општинара имаде, који интереса за црквено-општинске послове показују, а осим тога за то, што је велик део општинара дужник црквено општинске благајнице, па је ради инкасовања тих тражбина потребно посебно управно тело, састављено из лица, која у томе погледу нису заинтересована.

У Араду је распуштено још почетком 1896. године редовно заступство и редовна управа, па нередовно стање траје у тој општини и данас, све из разлога тога, што је распуштена управа поднела против односног решења високогласног саборског одбора на високо краљ. угарско министарство у Будимпешти призив, који ни данас још није решен.

У Станчеву, Срп. Црњи и Срп. Чанаду, где су редовна заступства и редовне управе распуштене биле крајем 1895. и течајем 1896. године, које због нереда, који су били овладали у тим општинама и због занемаривања дужности, које пак због упорности према на-

лозима ове епархијске власти. не стоји данас ништа на путу успостави редовног управног стања у тим општинама; но епархијска власт држи, да је опортуно оставити данашње стање у тим општинама све дотле, док се не појави жеља у самих општинара за успоставом редовног управног стања у тим општинама, јер до данас такве жеље код ове епархијске власти пријављиване нису биле.

Особито много посла задавало је потписаној епархијској власти инкасовање дужних саборских трошкова и верозаконског приноса.

Високогласни саборски одбор издао је био у своје време наредбу, да се уплата споменутих дуговина може чинити како код епархијских власти тако и непосредно код књиговодства и благајнице српских народно-црквених фондова у Карловцима, да се према томе и евиденција о тим уплатама има водити на оба споменута места, па се чињене уплате имају од оба места међусобно саопшвати, да би иста евиденција на оба места потпуна била. Црквене општине су одиста тако и чиниле плаћања, наиме и непосредно код књиговодства и благајнице срп народно-црквени фондова у Карловцима, а и код потписане епархијске власти. Но пошто књиговодство фондовско никада овој епархијској власти није саопштавало тамо чињене уплате на рачун горњих дуговина, то је овде немогуће било вођење евиденције о уплатама горње врсте, па тако и незна потписана епархијска власт, какво је данас дуговно стање подручних црквених општина. По назору потписане епархијске власти вођење евиденције о споменутих дуговинама на оба споменута места и сувишно је, кад се већ исте дуговине код књиговодства фондовског у Карловцима прописују, доста је да оно води и евиденцију о односним уплатама и према томе требало би да се и плаћања односна чине сва непосредно код фондовске благајнице, а епархијским властима доста је да се крајем односно почетком сваке године саопшти дуговно стање ради прегледа о томе стању у појединим општинама и ради настојања да се односне дуговно уплате благовремено на надлежном плаћеном месту.

С уплатом споменутих дуговина јако се је заостало из пријашњих година. Издаване су чешће наредбе ради инкасовања исте дуговине, али без успеха, док није најпосле одређено,

WWW.UNILIB.BE
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

да црквене општине могу о односној дуговини издавати по извесном обрасцу обвезнице, у којима се обвезују односну дужну своту течајем десет година исплатити. Но осигурање у питању стојећих дуговина тим начином ишло је врло споро, јер у многим општинама нехтедоше дотични општински часници обвезнице потписати, бојећи се у њиховом незнању, да они тим потписима личну имовинску одговорност за односну дуговину примају и ако су о противном претходно поучени били.

Крајем године 1896. издао је високославно саборски одбор у Карловцима последњу строгу наредбу у предмету инкасовања у питању стојеће дуговине, усљед чега су политичне власти на основу односног овлаштења преузвишеног господина краљ. уг. министра председника умољење, да то инкасовање најенергичније проведу. Док је провађање те оврхе трајало, надшло је и лето 1897. године, које је показало особиту неродницу у тој години, усљед чега је и даље инкасовање у питању стојеће дуговине, у колико исто није већ проведено било, и у колико неке црквене општине (Срп. Св. Мартон, Дињаш, Срп. Црња, Немет, Башахид и Срп. Неузина) нису већ издале биле од себе обвезнице у прописаној форми за осигуравање исте дуговине, обустављено било. И тако се тај посао има течајем ове 1898 године наставити и крају своје привести.

Године 1896. наређено је било самим његовим царским и апостолско-краљевским Величанством инвентарисање свега српског народно-црквенога и фундацијаног иметка, па је тако и у овој епархији пописан иметак епископије као такове, иметак подручних манастира као и црквени, црквено-општински и школски фундацијонални иметак подручних црквених општина. Односни инвентари сачињени су у четири примерка, од којих се један налази код високог председништва кр. угар. министарства у Будимпешти, један код високославног саборског одбора у Карловцима, један код епархијске власти и један код дотичне црквене општине. О променама у томе иметку течајем сваке године има се крајем сваке године пријава епархијској власти ради даљег пријављења високославног саборског одбору поднети, да би се тако вагда имала тачна евиденција у тој ствари.

Течајем последњих десет година препоручиване су подручне црквене општине високом

кр. уг. министарству богочасти и јавне наставе у Будапешти ради получења припомоћи из дотације, која се вотирала уставним путем сваке године у цели источно православне цркве у Угарској, па су добијале ако су замолиле одста по 100 фор. годишње припомоћи ове црквене општине. Рудна, Станчево, Шурјан, Фењ, Хрњаково, Лукаревац, Петровосело, Мали-Бечкерек, Сока, Срп. Ченеј. Гад, Арадгај, Ечка, Торња, Краљевац, Немет, Нађлак, Печка, Беодра, Мехала. Срп. Чока, Толвадија, Ђир, Срп. Пардањ, Иванда и Канак. Ту припомоћ употребљавале су исте општине на оправацију цркава и парохијских станова, као и за набавку потребних одежа, црквених књига и утвари црквених полагале су о употреби истих свота споменутом високом министарству документован рачун путем ове епархијске власти.

Важна делатност последњих десет година била је инкасовање дуговина, прописиваних појединим црквеним општинама у име прилога у ове епархијски фонд. Фонд овај створила је последња епархијска скупштина држана 1888. год., која је закључила, да у исти фонд имају поједине црквене општине уносити принос свој, састојаћи се из 1. новчића по свакој души годишње. Разуме се, да за ту дуговину имају одговарати епархијској власти црквене општине као такове. Инкасовање тога приноса збијало се је досад само позивањем црквених општина да тај принос плате, а нису се ради уплате тих приноса још досад присилне мере предузимале, и ако има црквених општина, које до данас ни новчића у исти фонд уплатиле нису, и то из разлога, што се народ од више година непрестано налази у тешким материјалним приликама и околностима. Наравно, да ће се морати те присилне мере и у овој ствари употребити, јер дуговина ће се тешко инкасовати касније, кад јако нарасте, а уз то од неинкасовања тих дуговина трпи знатне штете овај епархијски фонд, јер камате на такове заостатке прописиване и заручунавате нису.

Други извор за прављење епархијског фонда јесу 40% осигуравајуће премије од француско-угарског осигуравајућег друштва, с којим је епархијска власт склопила уговор такови, да подручне црквене општине имају сав свој иметак код тог друштва осигурати које је онда обвезано епархијском фонду 40% осигуравајуће премије, и осим тога 100 фор. као свој

прилог, издавати. Овај принос је с' малим заостатком у епархијски фонд унишао, заостатак терети наравно неке црквене општине, које дужне премије друштву уплатиле нису, па ни друштво није устању да својој дужности према овоепархијском фонду одговори.

Трећи извор за прављење епархијског фонда били су чисти приходи залишних парохијских сесија у мешовитим српско-романско црквеним општинама, међу које су у последњем десетгодишњу спадале црквене општине: Чаково, Фенлак, Саравола, Срп. Вел. Ст. Миклуш, Мали Бечкерек, неко време Мехала, којима придлази и једна залишна парохијска сесија у Кегфељу, у погледу које је међутим високославни саборски одбор наредио, да има ући у народни јерархијски фонд, будући је то сесија једног предрескриптуалног свештеника, који се је међутим преселио као парох у Бега Св. Ђурађ, па нема више запреке унашању исте сесије у народно јерархијски фонд.

Ова врста прихода отпала је према томе данас у свима горњим црквеним општинама, изузев општину у Малом Бечкереку, будући је у свим осталим општинама јерархијско-имовна деоба међу Србима и Романима тамошњима проведена, па је односном судском пресудом и иметак међу односним црквеним општинама подељен.

Четврти извор за стварање епархиј. фонда су добровољни прилози. Ови су се морали неким лицима отписати, кад се је видило, да је изјава односних лица у ствари плаћања приноса погрешно код ове епархијске власти схваћена у том смислу, као да се та лица обвезују доживотно неки принос у епархијски фонд давати.

Течајем последњих десет година издаване су наредбе у предмету руковања с' парохијским сесијама у оним црквеним општинама, где се налазе администратори парохија, и наређено је, да с' таквим сесијама имају месни црквени одбори у споразуму с' дотичним свештеником руковати; црквени одбори да су дужни и све јавне терете из прихода тих сесија плаћати, па чист приход тих сесија свештенику дотичном у месечним оброцима у напред плаћати. Појединим црквеним општинама даване су дозволе за разна нова зидања, за оправке и за изнајмљивања црквено-општинских и фондацијоналних здања. Оправке предузимане су

обично по претходно одржаној јавној јефтинбе-ној дражби.

Што се тиче зидања предузиманих последњих десет година, има се истакнути нарочито, да су црквене општине у Темишвару-граду, Фабрици, Вел. Кикинди и В. Бечкереку подигле у прошлом десет-годишњу велелепне црквене домове.

Осим тога саграђене су у прошлом деценијуму цркве у црквеним општинама: Станчево, Кеча, Нађлак, Кнез, и Моноштор, код које последње четири општине настало је потреба зидања цркава услед тога, што је пригодно провађања јерархијско-имовне деобе међу Србима и Романима у тим општинама до те деобе заједничка црква припала тамошњим Романима.

Овде се може споменути још и то, да је црквена општина у Вел. Кикинди 1893., излучењем своте од 20.000 из црквене готовине своје, основала фонд за зидање нове цркве у истом месту.

Осим тога сазидале су црквене општине: Сириг, Станчево, Карлово, и Башахид парохијске домове; последња општина на основу посебног у њој постојећег штатута станове за два свештеника. А купом су набавиле парохијске домове у прошлом десет-годишњу ове црквене општине: Шурјан, Срп. Ченеј, Срп. Чока, Срп. Пардањ, Немет, Санад, Сока, Јозефово и Турска Кањижа, тако да је у томе времену придонело свега 14 парохијских станова.

Црквеним општинама дозвољавана је продаја и куповање непокретнина. — Тако су продали: општинама у Оросламу једну своју кућу за 705 фор. да сазида за тај новац школку зграду, Сока четири ланца земље, Санад једну кућу за 700 фор., Мехала 27 ланаца школске земље за 8000 фор., да би делимично Романи тамошње, којима ја пригодно деобе око 23000 фор. иста општина отштете за преузету цркву и друге некретнине издати имала, исплатити могла; Срп. Вел. Св. Миклуш црквену кућу и три четврти сесије раскомандано лежеће земље, такође у сврху исплате Романа тамошњих; и Башахид стари парохијски дом за 1000 фор., дочим су куповале некретнине црквене општине: Вел. Кикинда, три куће за школу, Срп. Св. Петар, 13½ ланаца и једну четврт сесије земље, Моноштор, једну кућу за школу и привремену богомољу, Немет, 2 ланца земље, Кумани, једну кућу, Турска Кањижа,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

једну кућу, Срп. Крстур, 322 ланца земље и 2 јутра земље за гробље, Саравола 2 ланца земље, Врањево половину једног градишта, Вел. Св. Миклуш једну кућу за школу, Карлово четири куће за школу, Арадац 314 ланца земље коју отплаћује амортизацијоним зајмом, Торња једну кућу, Дињаш 43 ланца земље за цркву и половину сесије земље за школски фонд, Срп. Падеј 24 ланца земље, Срп. Елемир 2 куће за школу, Модош једну кућу, Срп. Св. Мартон једну кућу, Фењ 4 ланца земље за цркву и Вел. Бечкерек једну кућу од Султана Дујаковић, и најпосле манастир Св. Ђурађ 151 ланац земље од кр. уг. државног ерара за свету од 22405 фор., — која ће куповина још за три године потпуно исплаћена бити.

Одобраван је кључ за разрез разних богоштовних приноса и приреза за потребе подручних црквених општина, и умољаване су политичне власти за инкасовање заостатака тих приреза; решаване су замолнице разних власти; прегледани су и узимани на знање и одобрани скупштинско-седнички закључци црквених општина, у колико су исти донесени били у границама законског делокруга скупштинског; исто тако руковала је потписана епархијска власт са залишним сесијама у мешовитим још неподељеним српско-романским цркв. општинама у толико, што је исте сесије путем јавне дражбе под закуп издавала односно закупне уговоре одобрала и закупнину у овоепархијски фонд уносила, краљ. порез и еквивалент као и остале јавне даће од тих сесија плаћала; даље је потписана епархијска власт одобрала прорачуне црквено-општинских потреба и натпрегледала је закључне рачуне црквених општина, пропраћала је предрачуне подручних манастира високославном саборском одбору и прегледала је закључне рачуне истих манастира пре предложења истих споменутом саборском одбору.

Даване су општинама дозволе за подизање меничних и хипотекарних зајмова на амортизацију и без ове за подмирење већих црквено-општинских потреба, нарочито за зидање разних црквено општинских здања. Такове зајмове подигли су: Темишвар-град 80000 фор. и 2500 фор. из резервног фонда Макри Стојковићкиног закладног дома; Фабрика 60000 фор.; Вел. Бечкерек 55000 фор., и осим тога менични зајам од 6000 фор, Вел. Кикинда 50000 фор. осим тога оставила је Вел Кикинда обвезницу

врху 59005 фор., о откупу иберландске земље; Печка 1400 фор., Мехала 3500 фор., Чока 1500 фор., Карлово 11400 фор., Јозеново 16000 фор., Дињаш 8000 фор., Петровосело 2000 фор., Тараш 1200 фор, Сока 1500 ф, Башахид 3000 фор., Толвадија 150 фор. а Меленцима дозвољено је крајем 1897. године подигнуће хипотекарног амортизацијоног зајма у своти од 140000 фор., који до данас још подигнут није; сви ти зајмови осигурани су правом залога на дотичним некретнинама црквено општинским и отплаћују се из прихода дотичних заложних некретнина.

Одобравано је црквеним општинама издавање брисовних дозвола за подмирење црквено-општинске тражбине, одобрани су уговори подручним општинама, у предмету извлаштења црквено-општинских некретнина у жељезничке сврхе и узимане су у рукување епархијске власти отштете за извлаштене делове парохиских сесија, (ово последње је случај с једним делом парохиске сесије у Ђали и Оросламошу, а предстоји то исто на основу већ проведеног извлаштења и код црквених општина у Ђиру, Толвадији и Шурјану). Подељиване су црквеним општинама дозволе за вођење парница против немарних дужника због исплате дотичних тражбина с припадцима; изрицан је за извесне скупштинаре и одборнике губитак чланства у скупштинама и одборима, из разлога у закону утемељених; исто тако је изрицано и збацивање извесних лица с председничког звања у црквеним општинама због злоупотребе тога звања; поднашани су високославном саборском одбору правни лекови попримљени против овдашњих одлука; узимана су на знање решења и одлуке истог саборског одбора и саопштаване су интересиранима општинама и странкама; решавани су утоци против разних закључака црквених скупштина и црквених одбора у ствари управе с црквено-општинским иметком и у ствари хонорирања црквено-општинских и фондацијоналних званичника.

Донашана су решења у ствари наплате извесних пристојаба за извесне специјалне функције свештеничке; нарочито је више пута издаван налог подручним цркв. општинама, да свештенство своје наплаћује у новцу. При свем том плаћају још и данас своје свештенике у биру и штоли ове црквене општине: Моноштор, Нађлак, Нађфала, Нови Св. Иван, Печка, Сри.

Св. Петар, Торња, Фенлак, Срп. Ченеј, Ђир, Лукаревац, Станчево, Хрњаково, Мали Бечкерек, Немет, Овсеница, Парац, Толвадија.

Општине те противе се уважању респектуалне наплате свештеничке наводно због сиромаштва, и ако код многих тај разлог не постоји, особито код оних, које припомоћ из јерархијског фонда у допуну свештеничке додације уживају.

Из народног јерархијског фонда уживају припоћ: Арадрај 200 фор., и Торња 150 фор. у име мањкајуће цене односно половине парохијске сесије; у допуну пак свештеничке додације добијају: Моноштор 200 фор., Црна Бара 100 фор., Нови Св. Иван 200 фор., Канак 200 фор., Кеча 250 фор., Шурјан 200 фор., Ђир и Толвадија заједно 200 фор., Кнез 200 фор., Краљевац 200 фор., Лукаревац 200 фор., Хрњаково 200 фор., Петровосело 200 фор., Мали Бечкерек 100 фор., Парац, 200 фор., Станчево 200 фор., Фењ 200 фор. авр.

Плата свештеничка у Оросламошу установљена је са 700 фор. исто тако и у Модошу и у Срп. Чанаду, са 600 фор., у Срп. Св. Миклушу и у Кетфељу, у Беодри са 600 фор. и уобичајена штола за погребе и знамења.

Станарина устављена је за проту пароха у Вел. Бечкерек у Вел. Кикинди са 400 фор. годишње, за свештеника у Срп. Чанаду са 120 фор. за оне у Вел. Св. Миклушу и Турском Бечеју са 200 фор. у Петровомселу и Кечи по 60 фор. годишње. У Карлову и Срб. Итебеју изједначене су плате свештеничке тако, да сваки добија по 800 фор. годишње у име плате.

Снижене су плате свештеничке у Мокрину, Срп. Црњи, Тиса Св. Миклушу, Турској Кањижи, у толико, што су две Мокринске парохије снижене из I. у II., и једна из II. у III. плаћевни разред: у Срп. Црњи једна из II. у IV., а једна из III. у V. плаћевни разред; парохија у Турској Кањижи из II. у III., а она у Тиса Св. Миклушу из III. у IV. плаћевни разред; за Варјаш је изречено, да тамо имају постојати две парохије IV. разреда, исто и за Батоњу; за Чаково установљена је плата II. разр. и станарина од 200 ф. годишње.

Парохијског дома немају до данас ове цркв. општине: Батоња, Кетфељ, Мађ. Чанад, С. Чанад, Вел. Св. Миклуш, Срп. Св. Петар, Арадац, Вел. Бечкерек, Вел. Кикинда, Арад, Кеча,

Срп. Неузина, Срп. Црња, Беодра, Бочар, Кумани, Меленце, Турски Бечеј, Дињаш, Кнез, Мехала, Петровосело, Рудна, Толвадија, Фењ и Чаково; свега 26 од постојећих 80 црквених општина. Исте општине плаћају свештеницима својима саразмерни станарински еквивалент, а неке не дају ни тог еквивалента, где свештеници дотични своје куће имају.

Од подручног свештенства искани су искази о исплати разних терета, нарочито кр. пореза и еквивалента на актуалним парохијским сесијама; и позивани су немарни свештеници да заостатке тих терета исплаћују, уједно су умољавана и надлежна финансијална равнатељства, да строго бдију над тим, да се такви заостатци краљ. пореза и еквивалента на парохијским сесијама не намноже; усљед односне наредбе високоскавног саборског одбора чињена су сходна расположења ради издања епархијског шематизма, који је издан за годину 1897. трошкови око тога издавања подмирени су предујмице из овоепархијског фонда. Предујам овај није још цео повраћен, будући многе општине достављене им примерке тога шематизма још до данас платиле нису. Црквеним општинама издаване су сходне наредбе ради осигуравања и инкосовања црквено-општинских потраживања и легата; даване су дозволе општинама ради отписа ненаплативих потраживања; издаване су сходне наредбе у ствари вођења ерархијско имовних деобних парница између Срба и Романа у Фенлаку, Вел. Св. Миклушу, Саравола, Чакову и Моноштру, у којој последњој општини је деоба спроведена нагодбеним путем; решавани су дотацијони препори између црквених општина и парохијског свештенства, саопштаване су подручним манастирским управама наредбе високославног саборског одбора у предмету вођења господарствених књига; потврђени су избори часника у црквеним општинама, издавана су сходна упутства црквеним општинама о издавању готовине новчане на приплод, одређивана је рективикација грунтовних улога на листу „властовница“ у погледу усљед проведене јерархијско-имовне деобе у помешаним црквеним општинама залишним посталих сесија у том правцу, да се те сесије које су судским пресудама досуђене дотичним црквеним општинама, препишу на дотични месни парохијски фонд; дозвољавано је црквеним општинама издавање некретнина под најам

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BE

и закупни путем јавне дражбе, и одобравани су дотични на основу тако одржане дражбе склопљени најамни и закупни уговори; дозвољавани су предујмови на плату као и на награде званичницима епархијским из ове епархијског фонда, из којег су фонда појединим општинама хипотекарни зајмови подељивани; такве зајмове добиле су уз 6% камату црквене општине: Канак 700 фор., Меленце 1700 фор., Башахид 3000 фор. и Чаково 640 фор.

Одређивани су и руковођени су избори заступника за срп. народни црквени сабор у Карловцима у годинама 1890. и 1897., издаване су наредбе о сконтрирању црквено-општинских благајница кроз епархијског ревизора рачуна; издавана су упутства и наредбе у сврху омогућења рада у црквеним општинама; упућиване су општине, да се придржавају законског делокруга у поступању и раду своје; чињена су сходна расположења у сврху установљења износа и саборских трошкова који отпада на Романе у тамошњим српско-романским црквеним општинама, упућиване су црквене општине, како ваља практично примењивати даном приликом установе појединих автономних уредаба; упућиване су црквене општине да плаћају свештеницима примерну паушалну своту годишње за набављање писаћег прибора, потребног за вођење парохијског звања, најпосле постављани су чланови заменици епархијског административног одбора.

Истакнути се има, да су подручне црквене општине упућене 1891. године, да за готовину своју црквено-општинску набављају по могућству земљишни непокретни иметак и у погледу плодносног улагања ове епархијског фонда наређено је, да се његова готовина улаже у I. темишварску штедионицу као и друге новчане заводе, које епархијски административни одбор од времена на време као сигурне и поуздане за то означио буде.

Што се тиче чланова овог епархијског административног одбора, слободна је потписана епархијска власт истаћи, да је епархијска скупштина држана 1872. својим закључком бр. 53. одредила, да се епархијски административни одбор има састојати из 24 редовна члана и 12 чланова заменика, дочим је епархијска скупштина, држана 1880. год., закључком својим број 14 изрекла, да се епархијски административни одбор има састојати из 36

чланова, дакле у смислу закона из 24 световних и 12 свештеничких чланова.

Течајем прошлих десет година умрли су ови чланови епархијског административног одбора: подпредседник истог одбора др. Бранко Стевановић бивши лечник у Темишвару, Мита Долга бивши епархијски школ. референт, јереј Петар Ђурић бивши парох чакочачки, игуман Никанор Недељковић бивши настојатељ манастира Бездина, Михаило Несторовић и Атанасија Каракашевић умировљени званичници у Темишвару, Макса Недељков из Сирига, јереј Павле Јовановић бивши парох сиришки и администратор протопрезвитерата арадског јереј Ђорђе Петровић бивши парох у Станчеву, јереј Димитрије Гађански бивши парох у Срп. Ченеју, јереј Максим Јакшић бивши парох у Тиса-Хиђошу, Ника Јовановић умировљени судија у Вел. Кикинди, Ђока Николић бивши адвокат у Турском Бечеју, Пера Видак бивши градски благајник у Вел. Кикинди, протојереј Милош Јанковић бивши парох у Турском Бечеју, Стеван Костић бивши градски мерник, у Темишвару, Каменко Мича трговац у Чакову, Стеван Лазаревић трговац у Темишвару, и најпосле Петар Ивковић бивши ове епархијски фискал. — Одселио се је из епархије данашњи архимандрит крушедолски Платон Телечки, захвалио се на чланству Паја Димитријевић општински бележник у Турској Кањижи.

Данас су још редовни чланови протојереји: Ђорђе Влаховић окружни протопресвитер у Вел. Кикинди, Кузман Станић парох темишварски и администратор протопресвитерата темишварског, Тривун Бранковић парох фабрички, Милош Рајковић парох Арач-Врањевачки, јереји и протонамесници: Јован Новаковић администратор парохије и протопресвитерата у Араду, Светозар Дражић парох у Срп. Крестуру, затим јереји: Александер Јовановић, парох срп. Елемирски, Сава Фемић парох Гадски, даље Јован Ристић кр. умировљени судски саветник у Темишвару, Коста Стевановић председник сиротинског стола у Темишвару, др. Св. Димитријевић адвокат у Темишвару, др. Живко Богдан градоначелник у Вел. Кикинди, Риста Телечки из Вел. Кикинде, заступник на државном сабору у Будимпешти, др. Ранко Гранић, адвокат у Вел. Кикинди, др. Ђура Ружић адвокат у Вел. Кикинди, Паја пл. Еремић, управитељ из Вел. Кикинде, Јован Ма-

детић управитељ штедпонице у Турском Бечеју, Владимир Жупански велепоседник у Канаку, Урош Тошонарски општински бележник у Срп. Крстуру, Сима Мучалов велепоседник у Немету и Паја пл. Бибић велепоседник у Меленцима и најпосле чланови заменици: јереј Коста Хаџи, умировљени парох мехалски, даље Мита Пачу апотекар у Вел. Кикинди, Јеца Стојков економ у Мехали и Пера Стајић у Темишвару.

Даље именовани су били течајем последних десет година за чланове заменике: архимандрит Исак Дошен настојатељ манастира Бездина, јеромонах Стеван Николић управитељ манастира Св. Ђурђа, јереј Милан Жан, администратор парохије у Мехали, Мита Петровић, ц. и кр. капетан у миру и Душан Берић срп. народ. учитељ у Темишвару.

Према томе имаде данас 8 редовних чланова свештеничког реда, тако да би се имала поунити још четири упражњена места избором нових свештених лица, као редовних чланова; даље имаде 12 редовних чланова свештеног реда, тако да би се имало поунити избором 12 упражњених таквих места.

Обзиром на то, што је године 1880. помножен број чланова епархијског административног одбора на 36 према години 1872., кад је био установљен тај број са 24 члана, држи подписани епархијски административни одбор, да се од избора чланова заменика може одустати.

Што се тиче званичног особља код ове епархијске власти истиче се, да су код сва три одсека ове епархијске власти наменствене у привременом својству: епархијски школски надзорник, епархијски фискал, епархијски бележник, епархијски писар, епархијски ревизор рачуна и епархијски дневничар.

Епархијски школски надзорник је референт у предметима, који у надлежност епархијског школског одбора спадају, дочим епархијска конзисторија као ни епархијски административни одбор посебног референта немају, већ ту дужност врши привремено свагдашњи епархијски бележник. — Кад се узму у обзир у извештају овом наведени бројеви решидаба, које је само подписана епархијска власт без епар. конзисторије у последње две године донела (1896.: 1302. 1897. 1121.) и број поднесака тих двеју година у самом административном одсеку 1896.: 1865, 1897.: 1501.),

онда упада и сувише јасно у очи неодољива потреба системизовања посебних референских места како за епархијску конзисторију, тако и за епархијски административни одбор, или барем да се уз место бележничко системизује стално место подбележника, који би био у стању водити један од та два реферата.

Већ је епархијска скупштина од 1888. године изрекла потребу системизовања подбележничког места и ако је, 1888 године ушло у урудбени записник административног одбора само 673 поднеска и донесена само 501 одлука, дакле ни половина од посла, какови показују последње две године, па је на основу тога поднесена била и представка високославном срп. прав. нар.-црквеном саборском одбору ради уважења тога закључка пригодног поднашања односних предлога високом срп. прав. народ. сабору. На основу споменутог закључка скупштинског системизовала је и попустила је била потписана епархијска власт привремено место подбележника почев од 1. јула 1896. с месечном платом од 30 фор., из ове епархијског фонда, које је стање трајало од 31. јануара (16. фебруара) 1898. — Системизовање и попуњење тога места било је у тој години потребно, како се то види из силног броја поднесака (1895.) исте године у самом административном одељењу ове епархијске власти. А плата подбележнику морала се је дозначити из ове епархијског фонда, кад је високославни саборски одбор одбио односну овдашњу молбу ради дознаке оваких берива за таково званично место из фондова, који под његовим руковањем стоје, наводећи да он нема фонда, из кога би се таково место плаћати могло.

Истаћи има даље потписана епархијска власт, да је плата епархијског ревизора рачуна установљена првобитно само са 400 фор. годишње, дочим је било течајем последњих десет година системизовано и место епархијског архивара са 360 фор. годишње плате, па су 1891. обе те службе спојене у једној личности с платом од 600 фор. годишње из ове епархијског фонда.

Нагласити се мора, да су службе архивара и ревизора рачуна неспојиве службе из разлога тога, што је рачуноревизор често одсутан из писарнице, па у архиву залазе и ваде списе и остали званичници канцеларијски, који не одговарају за ред у архиви, и отуда на-

WWW.UNILIB.
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

стаје у њој неред. Осим тога поверено је архивару и вођење уруцбеног записника као и индекса о поднесцима, који посао исто тако пати одсуством ревизоровим. Имала би с тога та славна епархијска скупштина донети пре свега своје решење у предмету неспојивости споменутих писарничких служба, с' ревизорском службом, за тим с тим у свези решити коначно питање плате ревизора рачуна и нај-после питање, ко да врши канцеларијске службе поверене за сад ревизору рачуна, јер не може се тај посао натоварити епархијском бележнику, док год он делује као референт у конзисторијалном и административном одсеку.

Предлог би овог епархијског административног одбора у овој ствари био тај, да славна епархијска скупштина изволи оделити службу епархијског ревизора рачуна од службе епархијског архивара и водитеља уруцбеног записника, да епархијском ревизору установи коначну плату као таквом, посао вођења уруцбеног записника, индекса и држање у реду епархијске архиве да предузме уз хонорар у висини до 360 фор. оно чиновничко лице, коме према способности и поузданости његовој буде нашао за сходно поверити обављање тих послова овоепархијски административни одбор све дотле, док се не установе засебна места референата за епархијску конзисторију и епархијски административни одбор, у ком би се у последњем случају имао епархијски бележник преузети све послове који стоје у свези с управом канцеларије, с вођењем свих могућих евиденција и држањем у реду архиве, даље предлаже тој славној епархијској скупштини, да би изволела умолити путем високо-славног саборског одбо а високи срп. прав. народни црквени сабор наш, да би овај благоизволео системизовати место референата како за овоепархијску конзисторију тако и за овоепархијски административни одбор с платом примереном из једног од народно-црквених фондова, јер овоепархијски фонд неће поред других потреба скоро доћи у ту могућност, да плаћа таква два званичника, дотле пак, да би сл. епарх. скупштина изволела системизовати стално епархијског подбележника код ове епарх. власти с платом од 600 фор. год. из овоепархијског фонда, који би реферат у конзисторијалном или административном одсеку водити имао, односно би епархијском бележнику у томе послу испомагао

на начин како би то већ дотични епархијски одсеци за добро пронашли.

Пре завршетка овога извештаја, коме се прикључују као саставни му делови 1.) извештај руководеља овоепархијског фонда с стању тога фонда крајем 1897. године 2.) извештај овоепархијског ревизора рачуна о предлагању рачуна и предрачуна овој епархијској власти од стране појединих црквених општина и 3.) извештај овоепархијског фискала о спроведеним јерархијско-имовиним деобама у мешовитим општинама епархије темишварске, слободна је потписана епархијска власт поднети славној епархијској скупштини на установљење 1.) предлог за дневни ред седнице славне те скупштине 2.) предлог за пословник исте славне скупштине 3.) предлог за пословник појединих епархијских одсека 4.) предлог за правила у предмету руковања с овоепархијским фондом и 5.) предлог напутка за службовање овоепарског ревизора рачуна као и молбе свих компетената на званиничка места, која се имају избором стално попунити, па замолити најпосле славну епархијску скупштину, да би овај извештај на повољно знање узети изволела.

Из пленарне седнице епархијског административног одбора држане у Темишвару 18. (30.) марта 1898. године.

Никанор,
епископ.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

О назаренима и њиховом учењу.

Пише Југ Станикић парох.

(Наставак.)

Фрелих је био протестантски свештеник, који је због ширења науке, која се косила са учењем цркве његове, од претпостављене му власти црквене свештеничке службе лишен, те који је за тим из цркве, у којој је свештеничку службу вршио, иступио. („Назаренство“ стр. 54. и 59.) Па је ли могао свештеник, и то нижег степена — презвитер, а не епископ — другима предавати свештеничку власт? А сувише, је ли могао човек, који је од вишег свештенства цркве своје за казан из свештеничке службе отиуштен, сам себи присвојити право и власт, да другим људима свештеничку власт предаје?

Но да узмемо баш и то, да се Фрелих од претпостављене власти цркве своје у највећој

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

љубави растао, па и опет он није имао права и власти, те није ни могао предавати другима свештеничке власти из узрока тога, што му тога права и те власти није могла дати баш ни претпостављена му власт црквена, јер га ни од кога добила и добити могла није.

Власт свештеничка и право предавања исте другима потицати би могла у протестантству од — Лутера, који је протестантство и основао, започео. Но што је Фрелих, исто је то и Лутер: што је Фрелих према протестантству, исто је то Лутер према римском католицизму. И Лутер беше свештеник нижег реда, који је због сукоба са претпостављеном му влашћу црквеном за казан од цркве одлучен био; те коме претпостављена му власт црквена није дала, нити му дати хтела, па и могла, права и власти постављати друге за свештенике. А ко сам нечега нема, не може тога ни другоме дати. Лутер беше свештеник нижег реда и већ као такав није имао права предавати свештеничку власт другима; а баш да је иступио из римског католицизма и као свештеник вишег степена, као епископ, он и опет није могао свештеничке власти другима предавати, јер је он право постављања других за свештенике својим иступањем, односно искључењем изгубио; с тога се по *правилима црквеним оно рукоположење за свештеника, које обави одступнички, јеретички епископ, за правилно и законито не сматра* „... рукоположење обављено од јеретичког епископа ништаво је; као што јеретичко крштење не уводи човека у цркву, тако ни јеретичко рукоположење не уводи дотичнога у клир.“ (Апост. правило 68. — „Правила с тумачењима“. I. стр. 139.)

И тако свештенство Христово и апостолско никако није и бити не може у „цркви“ назаренској; свештенства тога „црква“ назаренска *непосредно* од апостола примити није могла, јер ју од апостола дели време од преко 1500 година; свештенство то није могло доћи до назарена ни *посредно*, путем протестантства, у коме нема свештенства Христова и апостолска.

Да свештенство Христово и апостолско није и бити не може у „цркви“ назаренској сведочи и ово. — Сами овдашњи назарени казују и сведоче, да је новозаветно свештенство „по реду Мелхиседекову,“ као што старозаветно свештенство беше „по реду Аронову.“ Арон је започео „ред“ старозаветног, а Христос,

„поглавар свештенички по реду Мелхиседекову“ (Јевр. 5., 10.) започео је „ред“ новозаветног свештенства. „Ред“ свештенства Аронова започет Ароном имао је трајати до Христа; а „ред“ свештенства новозаветног, започет Христом, имао је трајати до „свршетка века.“ Као што „ред“ свештенства Аронова није смео бити, те доиста и није био прекинут, исто тако и „ред“ свештенства Мелхиседекова, односно Христова, није смео бити прекинут; јер *прекинут „ред“ и није ред, него редови*, односно два реда, као што прекинут ланац није ланац, него парчад од ланца, два парчета од ланца.

Па јесу ли назаренски „свештеници“ у „реду“ новозаветног свештенства? могу ли они бити једна карика на ланцу новозаветног свештенства?

Овдашњи назарени рекоше, да је праве вере после извесног времена нестало, да је неко време није ни било, и за тим да се је — после „три и по дана“ — опет појавила; а то ће рећи, да је праве цркве Христове прво неко време било, за тим је на кратко време нестало и после се опет појавила. А кад се црква Христова трајањем својим прекидала, онда се и „ред“ свештенства цркве Христове *прекинути морао*; и тако имамо не један него два „реда“ новозаветног свештенства. Први, старији „ред“ започео Фрелихом. Дакле се Фрелих са Христом потпуно изједначује, јер *ето и он баш као и Христос започиње „ред“ новозаветног свештенства?! И тако би назаренско „свештенство“ могло бити само „по реду Фрелихову“, а никако „по реду Мелхиседекову,“ односно Христу. А да назаренско „свештенство“ буде „по реду Мелхиседекову“ морао би Фрелих стајати у свези са последњим свештеником „реда“ тога. Али како? Та по назаренском рачуну Фрелиха од последњег свештеника „реда Мелхиседекова“ раставља време од 1225 година.*

Но можда је назаренско „свештенство“ ипак „по реду мелхиседекову“, односно Христову, јер је Фрелих свештеничку власт своју примио од самога Христа и то тако, што му ту власт назарени у Христа — *измолеше*.

Истина је то, да се извесном лицу свештеничка власт од Христа, односно од Бога измољава; али власт ту измољавају не верни, него свештеници, и то свештеници вишег реда; а осим тога, што се ти вишег степена свеште-

ници Богу моле, да извесном лицу свештеничку власт дарује, они уједно на главу истог лица полагају своје руке и тиме предају, односно са себе на исто лице преносе, или кроз себе саопштавају истом лицу свештеничку власт. А да је доиста тако сведочи св. писмо, које нам каже, да су се апостоли при постављању седам ђакона не само Богу помолили, него на њих и руке своје положили. (Дела 6., 6.) — Па који је то свештеник вишег степена молитвом и полагањем руке своје предао Фрелиху свештеничку власт? — Још треба знати, да свештеничку власт нижа два степена свештенства — презвитерску и ђаконску — извесном лицу може дати и даје један највишег степена свештеник, епископ; а свештеничку власт највишег степена — епископу — могу дати и дају само три или најмање два свештеника највишег степена, два епископа. (Апост. пр. 1. и 2.). — Па која су то бар два епископа била и бити могла, која су Фрелиху епископску власт свештеничку предала? —

Јесу ли пак сами верни могли измолити од Бога, односно од Христа не само ђаконску и презвитерску, него баш и епископску власт свештеничку извесном лицу; онда се рађа питање, је ли нужно, а баш и умесно било, да Павле и Варнава иду по хришћанским „црквама“, односно општинама, те да им „постављају старешине?“ (Дела 14., 12. и 23.). — И каква је смисла имало, да св. апостол Павле оставља ученика свога Тита у Криту, а за то, да он онде „постави по свим градовима свештенике“? (1., 5.) — Ако су верни могли измолити у Бога свештеничку власт извесном лицу, није ли онда требало вернима извесне цркве, односно општине рећи и поручити; изаберите себи за свештеника згодно и повољно лице, па му онда молитвом својом изиштите у Бога свештеничку власт? — А кад се то тако чинило није, знак је онда то, да се тако чинити није, ни могло; и кад су апостоли од општине до општине ићи морали, да би им свештенике поставити могли; онда је то јасан доказ, да свештеничку власт само свештеник свештенику — да како уз молитву Богу — предавати може.

И тако у назаренској верској заједници нема и не може бити правог, истинитог, законитог свештенства Христовог и апостолског; јер свештенство то није могло доћи до њих *ни непосредно, ни посредно, а нису га могли*

ни молитвом у Бога измолити. —

Не само добро и корисно, него је баш нужно и потребно, да се и са протестанским учењем о свештенству мало позабавимо; тиме ћемо још и боље и јасније показати и доказати, да у назаренству законитог Христовог и апостолског свештенства нема и бити не може.

Веле: „куд ће ивер од кладе,“ и тако је. Истинитост речи те, да на име „ивер од кладе“ далеко не пада, засведочио је и потврдио како Лутер, тако и Фрелих. Као што је Лутер иступајући из римског католицизма доста што шта из њега понео и у оно верско друштво, које је он засновао, унео: исто је тако и Фрелих из протестанства, од којег се делио, многе ствари у своје назаренство унео. Тако приговори, које назарени, или бар неки од њих, приводе против неког нарочитог свештенства у цркви Христовој, а на основу учења св. писма о „јединству у Христу“ свију верних (Гал. 3., 27.), као и о неком „свештенству светом“ и „свештенству царском“ (1. Петр. 2., 5. и 9.) — узети су из протестанства и унети у назаренство. Но о томе „јединству“ и томе „свештенству“ говорено је већ напред, те се тога овде ни дотицати не ћемо. —

Како су назарени осим св. писма са све друго, — не само за св. предање, него и за историју — савршено и слепи и глуви; а како се протестанти не само на историју, него баш и на св. предање хоће да осврну: то ћемо забављајући се са протестантским учењем о свештенству расмотрити оне приговоре, које они против православног учења о неком нарочитом свештенству у цркви Христовој *на основу историје и св. предања наводе.* —

(Наставиће се.)

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Његова Светост) Патријарх српски *Георгије* стигао је из Будимпеште у своју резиденцију 3. (15.) о. м.

Данас 10. (22.) о. м. изволела је Његова Светост поново у Будимпешту отпутovati, одакле ће се по завршетку седница делегација вратити.

(Св. Архијерејски Сабор) у краљевини Србији донео је решење, да се оснује галерија слика у Митрополији свију досадањих српских Архијереја.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Тим поводом, уредништво Београдских „Вечерњих новости“ износи овај предлог: „Свима је нама познато, да се у већини наших манастира, налазе многе драгоцене историске утвари, царске повеље, писма и т. д. Те драгоцености најбоље би могли сачувати од могућег упропашћења и рунирања, ако се све те драгоцености скупе на једно место, где ће се о њима нарочита брига и надзор водити. — Да се све ово постигне, по нашем мишљењу, најбоље би било, кад би Архиепископски Сабор донео решење: да се у митрополији установи један музеј, у коме би се све те драгоцене повеље, ствари и т. п. прибале и чувале. — Овим би била учињена двојака корист: сачувале би се ствари од упропашћења и дала би се прилика свима и свакоме, да виде те наше драгоцености, а тим би се много што шта из наше историје објаснило и допунило што је остало необјашњиво и непотпуно.“ Овај је предлог сасвим уместан и заслужује и пажњу и своје остварење.

Мисао оснивања сличног музеја у Митрополији Карловачкој већ је давно у богатом програму св. патријарха нашега *Георгија*, и као што смо у најновије време имали прилике дознати, намерава Његова Светост, преузвишени господин, патријарх наш *Георгије Бранковић*, да се такав музеј смести у просторијама „народног дома“, што ће се још ове године, ако Бог да, отпочети градити у Карловцима.

(*Матица Српска*). *Управни одбор* држао је 25. априла (7. маја) о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, друштвеног председника. У тој седници, која је трајала пуна три сахата, расправљено је до седамдесет различитих предмета, од којих ћемо споменути неке важније. Уређење друштвене библиотеке поверено је професору и члану Стевану Милованову с тим, да с тим послом буде готов до главне скупштине. Он ће преселити и сместити библиотеку у нове просторије. Одређен је одбор, који ће зготовити нова правила за употребу библиотеке. — Наређено је, да се зготови репродукција неких слика на чланак, који пише за *Летопис Полихроније Сирку*, професор универзитета у Петрограду, о старим српским рукописима са сликама. У тој расправи говори учени слависта о *Леваићељу Серског митрополита Јакова* од г. 1355., које се чува у Братинском Музеју у Лондону, затим о Псалтиру деспота *Ђурђа Смедеревца*, који се чува у дворској библиотеци у Минхену и најпосле о Псалтирима калуђера *Гаврила Тројичанина* из прве половине 17. века, који се чувају 1., у чешком музеју у Прагу; 2., у дворској библиотеци у Бечу; и 3., у конзисторијској библиотеци епархије

бачке у Новом Саду. — Одређен је одбор, који ће од стране управног одбора прегледати рачуне, које је благајница зготовила за г. 1897. — Утврђено је основно писмо за задужбине *Јулијане удове Недељкоаићке* из Вршца и послаће јој се на преглед и пристајање. — Издани су на преглед књиговодству рачуни, које је поднео повереник друштвени *Паја Николић* из Панчева о руковању са кућом, која припада задужбини *Тодора Максимовића* из Уздина. — Умољен је адвокат др. *Марјановић* у Панчеву, да на чисто изведе продају те куће *Уздинској* романској црквеној општини. — Од поднесених понуда примљена је понуда *Јована Шомана* за подизање величанственог споменика на гробу народног добротвора *Васе Јагазовића*. — Примљен је предлог економског одбора о начину, како да се парцелирају фондовске земље ради издавања под закуп. — Узет је на знање исказ књиговодства о ипотекарним зајмовима и о стању улога и готовине. — Дато је упутство књиговодству у погледу пријављених чланова и исплати чланарине. — Узети су на знање извештаји о послатим новцима кр. уг. централној каси у Будим-Пешти на рачун фонда *Текелија*. — Издати су зајмови на ипотекарну сигурност. — *Књижевни одбор* држао је 24. априла (6. маја) о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, друштвеног председника. Примљени су за „Књиге за народ“ по прегледу одбора за издавање „књига за народ“ из задужбине *Пера Коњевића* ови списи: 1. „Народне приповетке“. скупно их поп *Јован Воркапић* у *Петрињи*, али да их мало дотера. — 2. „Писма из пчеларства“, од *Ивана Маширевића*. — 3. „О бостану“. I. „О повртарству и вариву“, од *Милана Јовановића*, учитеља у Новом Саду. — Чланак *Јована Јанка Кнежевића*: „О материјализму и повесници му са педагошког гледишта“, — издан је на оцену члану *Милану А. Јовановићу*. — Члан *Јован Грчић* подноси своје мишљење о шаљивој игри у 1 чину: „У резерви“, коју је написао *Мита Калић*. По тој оцени, та шаљива игра има све добре и похвалне стране *Калићевих* шаљивих игара: смешне ситуације и погођене досетке, уз то и верну, нешто мало само драстичну карактеризацију, па ипак не може у читаоца да остави угодан осећај задовољства. Стога је оцењивач не може препоручити, да се прима за „Летопис“ у садањем облику њеном. Према тој оцени не прима се поменути шаљива игра. — Иза дужег претреса примљена су нова правила на питомце како их је изradio изаслани одбор. Та правила подиће се *Књижевном* одељењу на даљи претрес и усвојење. — Извештаји о вла-

дању питомаца и о њихову успеку у наукама узети су на знање.

(Српска богословска омладина) у Ср. Карловцима дала је 1. маја о. г. видног знака похвалне пажње и родољубива шетета према народним аманетима. Тога дана у јутру већ изненадила је она Српски Сион својим свечаним рухом са кокардама српске тробојнице. После подне пак тог истог дана упути се омладина, као један човек, са г. проф. Јов. Живановићем, — коме нека је хвала за то, — у тужном и свечаном расположењу, ка манастиру Крушедолу, да се ту на гробу српског војводе *Стевана Шушликца*, вице-војводе *Рашковића* и првог срп. војводе *Ђорђа Бранковића II.*, наплаче за старом славом и лепшим прошлим данима, да потражи души утехе у светој цркви својој Српској. После вечерња, спомен на гробу и прелива гроба изговорио је врло лепо и дирљиву реч г. *Миливој В. Јовановић*, богослов IV. г., истакнувши прилике, у којима се онда налазио Србин паћеник, између две ватре, обновљење патријаршије и војводине, прву победу и преку смрт последњег нам војводе српскога и најзад позвао омладину, да би кад оде у народ порадила на *подизању народа на економском, религиозном и просветном пољу*, јер ће се тако најбоље одужити сени великих људи наших из године 1848. патријарха *Јосифа Рајачића* и војводе Ст. Шушликца. Тако ће подићи барем Духовну Војвину, која ће бити спасоноснија за народ наш, него и војводина са извесним политичким границама. Уза „Слава патријарху Јос. Рајачићу и Стевану Шушликцу!“ завршио је млади говорник своју лепо беседу, на што се заори, као из једног грла, омладине: „Слава им! Слава!“ Ова појава, којом је наша богосл. омладина показала, да у њој живи још усмена на славне претке њене и бољу, срећнију прошлост, утешна је и радосна за све и свакога. Веселимо се и зато, што је иницијатива у том потекла баш из круга те омладине. Тим чином својим показала је омладина, да јој на срцу леже аманети наших старих цркава, вера и име Србиново. Зато нека јој је и овим путем изречена хвала!

(Коло младих Срба) у Будимпешти приређује у помен српским књижевницима: *Кости Руварцу*, *Мити Поповићу*, *Др. Јовану Бераћу*, *Др. Максиму Николићу* и српском музичару *Корнелу Станковићу* 10. (22. по новом) маја 1898., у недељу после св. литургије, у српској прав. цркви пештанској *свечани парастос* уз пријатељско суделовање „Коса“, певачке дружине српске будимпештанске академске уједињене омладине; после парастоса свечано освећење

споменика *Кости Руварцу*, на пештанском керепенском гробљу; а истог дана после подне у 5 сахата свечану седницу у дворани Текелијина Завода. — Дневни ред свечане седнице: 1. Председник отвара свечану седницу. 2. „О животу и раду *Косте Руварца*, књижевника српског“, предаје члан *Јован Петровић*. 3. Из старе „Преходнице“, прича члан *Стеван В. Поповић*. 4. Председник затвара свечану седницу.

(† *Марија Димитријевића рођ. Гавански*) *народна добротворка*. Разнела се вест широм Српства о смрти нове народне добротворке, коју Српство са тугом узима на знање али и са утехом. Благо свакоме ономе који добро схвати шта је живот, благо свакоме који не живи само за себе и ко се не брине само за свој живот. Ко живи и ради и за друге, ко обогати своју душу правим задовољством тај мирно иде Богу на истину. У таком стању је заклопила своје очи *Марија* супруга познатог родољуба, Србина на делу пок. *Милоша Димитријевића*. Она је живела, радила и бринула се за читав свој народ. Она се побринула за живота да и после смрти живи за свој народ; она је делом показала да је љубила многе врлине, делом је доказала да чини добро ради добра а не ради празне славе, она је делом доказала да је верна и сагласна супруга пок. *Милоша Димитријевића*. Својим иметком *Милош* и *Марија Димитријевић* расположили су овако: 1. „*Матици Српској*“ кућу своју и 10.000 ф. а. вр. под именом: *Задужбина Милоша и Марије Димитријевића*, а приход да се употреби на књижевне цели, како сама „*Матица*“ за најбоље нађе. *Матица* има с тим фондом слободно располагати и нема никоме рачуна давати, само од случаја до случаја обнародовати свој закључак и рад. — 2. *Фонду св. Саве* у Карловцима 5000 фор. исто тако. — 3. *Фонду срп. учит. конвикта* у *Нов. Саду* 5000 ф. — 4. *Фонду срп. вел. гимназије* у *Нов. Саду* 4000 ф. — 5. *Фонду срп. вел. гимназије* у *Карловцима* 2000 ф. — 6. *Фонду срп. нар. позоришта* 2000 ф. — 7. У колико би се њено имање помножило још за живота јој има се дати у првој линији *фонду срп. више девојачке школе* у *Новом Саду* 1000 фор. а остатак на *подизање иконостаса* св. Саборне цркве у *Нов. Саду*. — За извршиоца тестамена умољен је г. *Лаза Милошев*, управитељ Централног Кредитног Завода у *Новом Саду*. — Нека јој лака буде црна земља а успомена трајна у Српству. Хвала јој и слава јој!

(† *Светислав Вуловић*) професор Велике Школе у Београду преминуо је 2. маја о. г. Лака му земља и вечан спомен.

(Унијатски „Balkan“.) Дабро-Босанка Конзисторија проширена свешћу о позиву своме, а намером да сачува подручно свештенство и поверени јој српски народ од непријатељских навала познатих такозваних „apostolskih komesara“, забранила је у подручју своме, да се прима и чита унијатски лист „Balkan“, и пажљивим је учинила свештенство и народ на „књижице, слике и опроснице којекаких братовштина“, што самозваници растурују са намером, да се Православље подрије и ослаби. Ову своју наредбу је Конзисторија издала 23. јануара о. г. бр. 96. а штампано је у званичном делу „Источника“ бр. 3. од т. г. Та наредба и поступак преч. Конзисторије заслужује хвалу. Тако треба.

(Успеси римске пропаганде). Рим-папска пропаганда мислила је шићар учинити међу православнима у Арбанији, баш некако у исто време, кад се Несторијанци вратили св. Православљу. И алакнуше на све стране трубе папске, да се племе Шпата поклонило папизму и папи. Било нам је одмах невероватно, јер ако римска пропаганда немирује на Балкану, бива да не спавају ни они, који се брину за св. Православље. Што слутисмо — испунило се. Ево, шта о томе јавља „Глас Црногорца“:

„Овијех дана чита се по листовима вијест врло немила свакоме православноме, на име да се у Арбанији једно православно племе поунијатило. Ова вијест није без основа, али није ни истинита. — Близу Елбасана живи племе Шпати, око 500 кућа, које је тајно исповједало православно вјеру, а спољашње припадало мухамеданству, осим што се није обрезавало. Турци су их тако тријели очекујући да се сами сасвијем потурче. — Послије грчко-турског рата положај православног Хришћана по Турској постаде тако тежак, особито у близини домаћаја улива из Грчке, чија је војска била продрла до близу Јавине, да се њеки Шпати удаљенији и изложенији турскоме фанатизму стадоше обрезивати. Тада Турци почеше наваљивати и на остале да се турче. — У тој муци, Елбасански владика Висарион, мало добар пастир свога стада, није се ни макао, а међу Шпатима појави се брзо савјетник и с њим мисао, да траже заштиту од Папе, и већ је ствар била свршена — на хартији. — Кад је одовуд био обавијештен у Цариграду руски посланик Зиновјев, што се ради у Шпатима, он нареди руском консулу у Манастиру, а Патријаршија једном грчком владици да похитају на лице мјеста. — Сада чујемо са задовољством, да је ово енергично посредовање успјело; тако ће Шпат одеље само боље бити у Православљу утврђени.“

(Отпадање од римске цркве.) У Француској међу католичким свештеницима учестало је у последње време отпадање од римске вере. Обично онда примају ови свештеници протестантизам. Пре неколико месеци шест католичких свештеника уписа се у протестантску школу у Паризу; друга четворица уписа се у Монтобану. Католички листови дали су се у бригу и констатују, да још никад нису толико њих отпадали од римске вере. Рачунају, да је за ово неколико месеци не мање него 25 свештеника оставило римску веру. Ономадне парох у Маролу у департаменту Оазе прочитао је са предикаонице у цркви своје писмо, у коме је бискупу своме јавио, да иступа из римске цркве. Пошто је дуго проучавао римске догмате, он је, вели, дошао до уверења, да он није више католик и да његово религиозно чувство нема више места у цркви слепог ауторитета и присиљавања савести. Код ових појава највећма поражава католичке листове то, што се јавно мишљење не чуди таквим догађајима. Ови листови приписују то лабавој дисциплини, као и томе, што су у хришћанске кругове пустили духа сумње и критике. Као лек они ишту, да се ради према савету папе Леона XIII, који иште јачу дисциплину у клиру и већу послушност. Протестанти француски од своје стране склопили су друштво, које даје потпору оним католичким свештеницима, „који са разлога савести хоће да се опросте ига римске цркве.“ За 12 година ово друштво дало је помоћи до стотина свештеника. Бивши један католички свештеник издаје у Севру лист, у коме прави пропаганду међу свештеницима за отпадање од римске цркве. Тај лист растура се сад већ у 6000 егземплара. На сваки начин ово је реакција против језуитизма, који се нарочито у новије време раширио у Француској.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ: 40 3—3

Патронат срп. вел. гимназије у Новом Саду решио је, да сазида нову гимназијалну зграду са просторијама и размерима, који су прописани за такве зграде наредбом кр. уг. министра богочасти и јавне наставе од године 1892. бр. 6125.

По томе се овим расписује стечај за зготовљење плана, по коме би се та гимназијална зграда назидати имала. На зграду ће се моћи утрошити највише до 100.000 ф. а. вр., те се и планови према томе равати имају. Приземне површине има свега

300m². Зграда се може подићи на један или на два спрата.

Са плановима има се дати и генералач прорачун. Из плана се мора свакако видети: нацрт основне свакога спрата, даље просек кроз главне степенице и потребан део фасаде у величини 1: 200 и 1: 100.

Ситуациони нацрт земљишта може се у свако доба у писарници потписаног патроната на углед узети.

Најбољи посао биће награђен са 500 ф., а други са 300 ф. а. вр. Награђени планови прелазе у својину потписаног патроната.

Онај, чији се план као најбољи прими моћи ће евентуално добити налог, да изради детаљирани планове.

Овај се стечај отвара до 15. (27.) јунија 1898., до кога се рока дотични планови имају поднети потписаном патронату.

Из седнице патроната срп. вел. гимназије у Новом Саду, држане 15. (27.) априла 1898.

Председништво патроната.

ЈЕФТИМБЕНИ ОГЛАС 41 2—2

Српска православна црквена општина Фелдварска издаје — на темељу закључка црквеног одбора од 26. априла (8. маја) 1898. бр. ЦО. 55. ех 1898. — око своје св. цркве путем јефтимбене дражбе да се зид од цигаља и камења — а на који ће доћи гвоздена ограда, која је готова — подигне.

Посао тај, издат је путем јефтимбене дражбе 8. (20.) јуна прошле 1897. год., на како подузичач градњу до сада ни отпочео није, то му је посао преко кр. јавног бележника отказан, и сада ће се поново — а на његову штету — издати.

Зидарски тај посао процењен је на 1040 ф.

Јефтимбена Дражба тога посла одржаће се у општинској дворани дана 14. (26.) маја 1898. у 2 сах. после подне.

1. Дражби ће се присуствовати само они дражбеници који сведочбом докажу своју стручност и односно подузичачи, који су сличне послове са похвалом радили.

2. Дражбеници имају пре почетка дражбе 10% пишманлука положити.

По гласу 4. тачке дотичних условија општина задржава себи право поверења према личности, на којој би посао остао.

Прорачун и условија може се сваки дан, а и на дан саме дражбе у општинској дворани видети.

Из седнице црквеног одбора, држане у Фелдварцу 26. априла (8. маја) 1898.

Богдан Поповић
општ. перовођа.

Стеван Кирић
председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 44 1—3

Срп. прав. цркв. општина Ашањска закључком својим од 1. марта 1898. те одобрењем сл. арх. адм. одбора у Карловци од 14. (26.) априла т. г. АО 292./174. расписује овим дражбу на мањак ради оправке цркве с поља и изнутра.

Сва радња по прорач. трошковнику са материјалом: зидарски и лимарски износи 1310 фор. авр.

Сваки дражбеник дужан је пре дражбе положити 10% вадјума црквеној општини.

Цркв. општина задржава себи право поверења према подузичачу; а дражба ће се одржати на дан „Цар Константин и Јелене“ т. ј. 21. маја (2. јуна) т. г. у школској дворани у 10 сахати пре подне. Предрачун и услови за оправку могу се до одређене дражбе код потписаног прегледати.

У Ашањи 26. априла 1898.

Ј. Маринковић
парох председ.

Бр 6/1898. ЈЕФТИМБЕНИ ОГЛАС. 45 1—2

Код потписаног предеједничтва обдржавати ће се дне 8. јуна (22. маја) 1898. у 10 сати пре подне јавна писмена јефтимбена расправа у сврху осигурања изведења поправака на овоместној српско-православној цркви прорачунатих са добавом свега материјала на износ од 5013 ф. 82 н.

Нацрт, прорачун трошкова образац уговора и његових темељница, тер лихбени, грађевни и инувети, могу се увидети код техничког известиатеља кр. котарске области у Земуну. —

Понуде имаду добро запечаћене и са жаобином од 250 фор. обложене бити. —

Председничтво српске православне црквене обшине.

У Бешенову дне 7. маја (25. априла) 1898.

Душан Мишковић
председник.

ОГЛАС ДРАЖБЕ. 42 2—2

Српска прав. црквена општина у селу Јаску, по одобрењу слав. Арх. Адм. Одбора од 14. (26.) априла 1898. бр. 342/197 расписује овим дражбу на мањак ради оправке цркве, која ће се одржати дана 21. маја (2. Јунија) о. г. у 2 сата после подне у дворани српске школе.

По прорач. трошковнику, посао са материјалом: зидарски, дрводељски, столарски и лимарски износи 2352 фор. 61 нов.

Лицитанти су дужни положити 10% пишманлука. Услови за издавање овога посла, план и прорачун трошкова могу се видети код потписаног председништва сваки дан, као и на дан дражбе. Црквени одбор задржава себи право поверења према подузичачу — досталцу.

У Јаску 29. априла (11. маја) 1898. год.

Сава Николић
поровођа.

Васа Поповић
председник.

Ј Е Ф Т И М Б А. 46 1—1

На темељу односног закључка овоопштинске главне скупштине, те односног одобрења истог закључка од стране високославног административног одбора расписује се овим јестимба за поправку православне парохијалне цркве у Моровићу за 15. (27.) маја у 10 сати пре подне т. г. и то у писарни славне кр. котарске области у Шиду.

Трошкови прорачунати су на 2318 фор. 44 н.

Свака писмена понуда мора бити са 50 нов. биљегована јасно и разговетно у прописном облику састављена са 5% жаобине од фискалне цене обложена, ваљано подписана и добро запечаћена те предана горе наведеној славној котарској области прије устмене јестимбе, код које ће се такођер жаобине полагати морати и досталци исту до 10% наведених свота понунити.

Подробнији услови оправке могу се сазнати из нацрта и трошковника за исту, који се налазе код славне кр. котарске области у Шиду.

У Моровићу 5. (17.) маја 1898.

Председништво срп. прав. црквене општине.
Стојан Огњановић.

ДРУГИ ОГЛАСИ.

О Г Л А С.

Долеподписани препоручујем своју од 60 година постојећу и добро снабдевену

ВОСКАРСКУ РАДЊУ

особито пречасној господи свештеницима и г. г. таторима црквеним, будући да восак сам израђујем и белим, то се налазим у стању своје штоване муштерије послужити са финим восканим свећама по 2 фор. кила. — Пошиљке од 5 кила и даље шаљем франсо. Ако је пошиљка 10 кила и даље онда сандучић не рачунам.

Молим у штованим наредбама означење колико свећа у кили да буде, које савесно и тачно извршујем. На захтевање шаљем мустре.

Стеван Станковић

воскар.

8—10

Шиклош (Барањска жупанија).

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провиђена звона**, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Нарловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног редр ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.